

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

În ziua adormirii Maicii Domnului.

Este făcut omul pre pământ, ca să reprezenteze aici pre Dumneșeu; și ca prin lucru și virtuțile crestine să-și cascade „asemănarea“ Celui ce i-a dat viață și existență.

Dar mersul omului spre acest mare scop nu a rare ori este împedecat prin diferite împrejurări, cari nu-l lasă, să vadă Ceriul în adevărata lui lumină, și îl-țin înlănțuit cu lucrurile și cu grijile lumii.

Astăzi numai este taină, ci lucru, durere pre cunoscut, că societatea omenescă înclină în genere mai mult spre lucruri, cari légă pre om pré mult de pământ, și-l înstreineză de adevărata lui menițiune, de a intra și a trai în acea lume ideală, în carea omul vede în viața și existența sa și în tot ceea ce are, un mijloc, și respective nesce mijlôce pentru a ajunge la perfecțiune și prin acésta la o statornică bună stare și fericire vremelnică și vecinică.

De aceea ne sânt neapêrat bine venite zilele de sêrbătoare, în cari liberi de grijile și preocupățiunile lumii acesteia ne putem înalța măcar pentru câteva momente mintea și inima noastră către Ceriu, ca se-L cunoșcem, și să-ne inspirăm de buhăitatea și îndurarea, depusă în opul cel mare al rêscurperării némului omenesc prin Domnul și Mântuitoriul nostru Isus Christos.

Ne este deci neapêrat binevenită sfânta și de astăzi, în carea prăznuim adormirea Maicii Domnului, și încheiarea anului bisericesc 1892/3. Am vădut în anul bisericesc ce espiră pre Domnul nostru Isus Christos, nâscându-se din Fecióra Maria, învățând popórele și facând minuni. L'am vădut suferind pre cruce pentru némul omenesc, și dând satisfacțiune dreptății celei vecinice a lui Dumneșeu pentru

pecatul neascultării omului. L'am vădut triumfând prin înviiarea Sa cea de a treia și. Am vădut triumfând în decursul vécurilor biserica întemeiată de Dên-sul. Și deci acum, după ce înaintea noastră am vădut petrecându-se tóte aceste acte sfinte datorință avem, ca să-ne întrebăm, dacă anul bisericesc, care espiră, ne lasă mai buni și mai bogăți în cele duchovnicésci, de cum eram în anul și în anii trecuți pre acéstă vreme.

Vom fi făcut de sigur progresu în acéstă direcțiune. Vom fi înaintat de sigur și în credință și în fapte bune, și de sigur nu ca să-ne laudăm cu ceea ce Dumneșeu ne va fi ajutat, ca să înaintăm pre acest teren; ci ca cu atât mai vértos să-ne micșorăm înaintea mării Lui celei necuprinse de mintea și inima omenescă, și ca în modul nostru de gândire și acțiune să supunem voința noastră voinței Lui celei pururia vecinice și neînșelătore.

Biserica Domnului s'a afirmat pre sine în decursul vécurilor ca înstituțiune dumneșeiescă. S'a afirmat ca unica înstituțiune, capace a conduce cu deplin succes viața și dezvoltarea spirituală a popórelor. Cu tóte acestea, așa se vede, a fost scris în cartea sorții, ca acéstă dumneșeiescă înstituțiune în vécul nostru, și mai cu sémă acum la încheierea vécului, să-fiă supusă la nouă probe, la nouă încercări. Nu ne îndoim biserica își va face datorința și acum ca și în trecut în tóte timpurile. Vorba este numai, că ore nouă, generațiunii de astăzi, cât ne va fi dat, să avem parte a contribui la învingerea de nou a ateismului și îndiferentismului religionar, care continuă a-și face loc tot mai mult în lumea de astăzi. Vor rêsponde de sigur faptele la acéstă întrebare; și vor rêsponde de sigur în acea măsură,

în carea vom fi noi inspirați de credința în Dumneșeu și în puterea salvatorie a bisericii Sale.

Vorbind de această credință ne aducem aminte, că din bătrâni s'a păstrat la poporul nostru cea frumoasă datină, ca în fie-care casă să fiă obiectul cel mai prețios o iconă a sfintei Născătoare. Cătră această iconă se ridicau ochii casnicilor în durerile și în necazurile vieții și în orice gônă a sortii. Și dacă astfel a fost această în trecut, ne întrebăm, care a fost câscigul poporului nostru din acest prețios cult al feciorii Mariei și în genere din cultul lui Dumneșeu și al sfintei sale biserici, lăsat nouă de prețiosă moscenire de fericirii nostri înaintași.

Faptele vorbesc asupra mărimii câscigului și folóselor, pre cari le-a avut poporul nostru din acest dumneșeiesc cult. Acest cult ne-a susținut vieța în trecut, și ne dă astăzi tăria și puterea de vieță și desvoltare, ne-a făcut, cu un cuvânt, să fim ceea ce sântem astăzi.

Și ne întrebăm mai departe, dacă noi cei de astăzi mai sântem, seau am înaintat, seau dóră am scăđut din continuitatea, în carea ne-au lăsat fericirii nostri străbuni în ceea ce privește cultul lui Dumneșeu și cultul sfintei Sale biserici?

Mărturie și chizășiiă despre această naturală continuitate ne este faptul, că icona sfintei Fecioare este și astăzi pusă la locul cel mai de frunte în casele poporului nostru. Póte că vor fi și case, unde această prețiosă moscenire se-o fi scos păcatele vécului. Ne supărăm neapărat de această, dar nu vom despera nici odată, pentru că este fapt istoric netăgăđuit, că omul, cu nimic nu a făcut atâtea experimente și în nimic n'a fost spus la atâtea îndoieli, ca chiar în ceea ce privește averea sa cea mai scumpă: credința în Dumneșeu. Nu este de lipsă astăzi, credem, să mai motivăm noi ómenii necesitatea acestei credințe. Este de ajuns, să-ne uităm la peripețiile și primejdiele, prin cari trece astăzi societatea ómenescă din apusul Europii, curat numai din motivul luptei, în carea s'a pus omul cu religiunea și biserica lui Christos.

Este fapt, că omul, și societatea ómenescă nu se póte mișca, și nu se póte desvolta fără o vieță morală; ér vieță morală, erășii este fapt, nu există, și nu póte exista fără religiunea și biserica lui Christos. Faptul acesta vorbesce cătră întregă lumea de o potrivă. Vorbesce în același timp și cu noi, cari dorim să înaintăm prin ómenii și virtutile creștinătății. Vom ține neapărat mult, ca să înaintăm

đilnic în credința în Dumneșeu și în puterea salvatorie a sfintei sale biserici, și prin această să înaintăm în fapte bune și în virtutile creștinătății, pre acea cale, carea duce cu siguranță la mântuire. De aceea ne ridicăm astăzi și în tóte đilele vieții noastre de nou ochii minții și inimii noastre cătră cea iconă a sfintei Născătoare, ca se vedem întrénsa realitatea mantuirii neamului ómenesc prin doctrina, prin cultul și prin disciplina creștinismului. Privim la această sfântă iconă, pentru ca inima noastră să se înalțe la Ceriuri, și se câștigue tăria și putere de sus, și să putem activa în modul nostru de gândire și acțiune voința Ceriului.

Acésta este însemnatatea sfintei đile de astăzi.

Crescerea familiara este basa învățaturii.

[Continuare și fine.]

Am văđut și eu pe fostul jude cum necăjia pruncul său să-i spună povesti din istoria trecutului de câte ori se strângeau ómeni la ei, până ce bietul prunc nu mai șcia de capul lui.

Dta numești necăjire ceea ce eu țin de creștere. Așa se cade să facă fie-care părinte cu pruncul, care umblă la școlă. Una vede singur, și ved și alții, că pruncul lui nu umblă înzadar la școlă, alta capetă pruncul voiă să învețe tot mai bine și mai multe, ca să aibă ce povesti părinților. Veđi, fostul jude se pricepe la creșterea pruncilor, pentru-că însuși a fost la creștere. Șcii că a fost servitor în tinerețe, a servit însă tot la familii alese, mai cu seamă la nemți în Bănat, a văđut ce fac aceia cu pruncii lor, și le-a însemnat tóte. Ađi cine e în stare mai bună și mai priceput ca densusul între D-vóstră. Veđi și multe datini frumoșe în casa densusului. Mi-a povestit însuși, cum nemții, când aud clopotul la amėđi, îndată lasă de lucru, și își-iau pělăriile de pe cap cu mic și mare, și se rógă lui Dumneșeu. Asta datină o veđi și în casa densusului. Nici servitorul densusului nu se pune la mėsă, până nu-și face rogașiiunile, după mănecare asișderea. Și nu e frumos, când veđi o familie întregă cu mânilé împreunate spre rogașiiune!? Acolo și vine darul cereșc, unde se cere mai des.

Asta va se đică, să fie părinții de ajutor școléi. Familia trebuie să fie școlă, în care să se pună fundamentul cel bun la învățatura, ce are să o primescă pruncul mai departe în școlă.

Ne-am băgat însă prea afund în vorbe, nene Tomo, și ți-am rămas detor cu respuns la întrebarea D-tale, că ce folos aveți D-vóstră plugarii de învățatură, când tot atâtea trebuie să lucre și cei cu carte, ca și cei fără carte.

Acuma cam ved eu din cele ce-mi spuséști Dta

dle învățator, că se cere să avem învățătură, ca să ne șcim crește pruncii.

Nu numai atâta! Și pruncii trebuie creșcuți pentru ceva: pentru viață. Și ei vor ajunge să fie bărbați ca dta, cari să conducă trebile familiei, nu numai ale familiei, ci ale obștei întregi. Învățătura e de folos pentru viață. Vedem, că ați a înaintat lumea în toate, între altele și în trebuințe. Deci se cade să fii iscusit și bine priceput, ca să-ți afli izvoarele de venit spre a mulțumi nu numai trebuințele familiare, ci mai vârtos acelea, cari le cere detorința de cetățan.

Acuma nu poți nime dice, „cum a trăit moș strămoșul și eu pot“ pentru că „moș-strămoșul“ nu a dat nici a cincina parte din cât trebuie să dai ați din agonisitul propriu. „Moș strămoșul“ decât a avut o sesiune de pământ și a avut patru feciori, le-a lăsat la fie-care câte un patrar și-au avut din ce trăi. Să dicem, că Dta ai un pătrar de pământ și ai patru prunci; ce te-i face? ai lăsa pământul numai la unul, rămân ceia trei foră nimica, l'ai împărți între ei, nici unul nu poate trăi cum se cade. Să dicem că ai avé un capital ore care, și ai mai cumpăra ceva pământ, dar nu ai de unde! Pământurile s'au scumpit, decât se află ici coala câte un petec de pământ, sunt 2—3 cumpărători. Ce te-i face? Ca om cu carte și cu învățătură te uiți la lumea mare ce mai fac și alții. Veți că cei mai cu stare câștigă la un fiu-séu doi altă ocupațiune, altă carieră séu cale de trăit. Pe unul îl face militar d. e., care după ce a intrat odată în viața militarăscă nu mai schimbă cu fratele seu plugar. Pe altul îl dă să învețe o măestrie ore care, pentru că vede, că maestrii formeză clasa aceea a populațiunii, care are trecere séu cinste și la inteligență și la plugari. Apoi pentru ce să nu lucre cutareva la fratele seu, séu la ori și care de némul lui ceva lucru, decât la alții? Pe al treilea îl face neguțator etc. Pentru că negoțul pentru omul cu minte este o ocupațiune, carea se plătesce.

Învățătura câștigată în școlă ți-le bagă în cap toate acestea, îți face lumină, ca să poți vedé și mai departe.

Ca plugar te folosești de învățătură în toate ramurile economiei. Ca om cu învățătură îți șcii împărți lucrurile, să le faci cu ușorință, adevă prin chibsuélă séu cumpenélă. Din ce e omul mai priceput, mai învățat, din ce se șcie cumpeni mai bine, și nu se lasă înșelat de nimeni.

Am auzit pe mulți plugari dicând, că a trecut rândunéua pe sub fole la vacă, și vaca a slobođit sânge în loc de lapte, séu pe femei că nu bat cu maiul la vale în Joile dela Paști până la Rusale, pentru-că „bate pétra cânepa“ séu că nu cöse cu acul că e reu de tunet etc. Învățătura șterge aceste credințe deșarte séu superstitiuni, cum le dicem, cari arétă pre omul neînvățat. Învățătura îți esplică, că

unde e cauză, e efect, séu precum am dice, decât te lovești, te dóre, și decât nu, nu. Ce putere să aibă rândunéua asupra vacii? Tot așa și povestea cu Joile; învățătura îți-arétă, că e credință deșartă moștenită dela Români pagâni, cari cinsteau pre Zeul păgân Joe.

În viața socială și cetățenescă învățătura te pune la locul ce ți-se cuvine. Decă esti om cu carte și cu învățătură, îți cunoști drepturile, cari ți-se cad în urma detorințelor împlinite, și din acele drepturi nu lași nici o iotă, séu ți-le aperi cu energie, ca să nu le calce altul în pețióre; și ómenii începe a te cunoște că ești om tare în apărarea drepturilor, începe a te stima și nu se încumetă a lua ceea ce ți-se cuvine.

În viața finanțiară, ce se ține de bani, te apuci de o întreprindere economică, nu ți-se ajung banii; ca om cu carte și cu învățătură nu te bagi la cămătari în pungă — de unde nu mai ieși limpede — ci îți aduci aminte, că avem institute de bani, — băncile, — unde pe lângă cametă mai mică, și pe lângă garanța subsemnării proprie primești banii de lipsă, îți ispravești lucrul, solvești pe rând, până te tredești că nu mai ești dator

Adevă ved, că învățătura e folositoare și imi pare reu, că numai un prunc am, și nu l'am ținut la școlă regulat; însă decât imi va ajuta Dumnezeu, pe nepoțelul meu nu-l voi lăsa numai așa, pentru ca să se lumineze barem densusul cu învățătura, decât preste noi a trecut vremea.

Așa să fie! Pentru-că numai prin creșterea bună și prin învățătură poate omul ajunge dila fericeite. Și eu din inimă doresc, ca toți ómenii, prin școlă și învățătură, să ajungă ani tot mai fericiți!

Nicolau Boșcaiu.

învățător.

Pecatul și îndreptarea.

— Sierié poporală. —

La vâr de munte, pre locul dintre doué stânci uriașe, și la pólele unei frumoșe păduri de brađi, să vedea odiniora, precum ne spun bétrânii, un mic adăpost, o mică colibă. În acésta colibă traia un moș bétrân, atât de bétrân, de gândeai, că este de când lumea.

Nu era un om de rënd.

Umerii lui gârboviți sub sarcin'a anilor, și faci'a-i încretită, spuneau celor ce l'au vedut, că a trebuit să pațesca multe; ér ochii lui ageri și plini de viață, nișce ochi ca de vultur, spuneau, că densusul înca nu și-a terminat chiámarea în acésta viață. Avea se mai trăiesca, și vorbele lui să fia ca și o carte scrisa pentru toți cei cari vor voi se șcie, cum a fost lu-

mea mai înainte, și cum are să-și poarte omul necazurile în această viață.

El scia toate câte s'au întâmplat, de când este lumea. Și nu scia numai ce s'a întâmplat; și pre lângă acesta scia și pentru ce s'a întâmplat cutare lucru așa, și nu altcum. Ar fi spus bucuros la totă lumea tot ceea ce scia; dar om nu era, carele să-să apropie de locul, în care trăia, să-l potă întreba, și să-i asculte sfatul.

Așa a fost el făcut să fiă! Trăise ani mulți în lume și între oameni, și fusese om cu frica lui Dumnezeu și cu inimă bună. Și, nu este vorba, trăise bine în lume până la o vreme; dar a avut nefericirea să aibă un fecior rău, din carele cu totă grija n'a potut să facă om.

Totă lumea se mira de acesta, și dicea, cum un părinte atât de bun, precum era moș Stan să aibă un fecior atât de ușurel, precum era Ionel, feciorul lui Moș Stan.

Mare tăinuă, diceau bătrânii, mai este și acesta, mare minune, diceau cei tineri, când vorbeau de moș Stan și de Ionel.

Dar ca toate tainele din lume s'a aflat și s'a deslegat și taina acesta. Era adeca într'un munte din apropiere un pustnic bătrân, carele trăia într'o pescera de multă vreme petrecându-și viața numai în post și în rogațiune; și totă lumea dicea despre dânsul, că este bun la Dumnezeu, că scie toate tainele lumii, și pre mulți oameni, cari au fost la dânsul, i-a învățat, și i-a povețuit spre bine.

La acest pustnic s'a hotărât deci să mergă și moș Stan, să-l întrebe, ce să facă, și ce să începă cu fiul său.

Într'o Dumineca des de dimineță încă înainte de răversatul zorilor plecă moș Stan la pustnicul din pescere, și ajungând aici află pre pustnicul în genunchi rogându-se lui Dumnezeu din o carte bătrână înainte a unei icone a sfintei Născătoare. Vădându-l moșu Stan că să roagă lui Dumnezeu, nu cuteză, să-i dică nimic, ci statu și așteptă, până când pustnicul și-a sfârșit rogațiunea.

Întrun târziu să întorče cătră dânsul pustnicul, și-i dică: „sciu de ce ai venit la mine; te-au adus aici necăzurile vieții, și bine ai făcut, că ai venit. Pote să-ți fiă de ceva folos venirea t'a aici, dacă me vei asculta, și vei fi cu gândul la Dumnezeu. Și ca să vezi, că eu sciu, pentru ce ai venit aici, etă, și spun, că sciu, că ai fost om cu stare și cu bună rânduieală și cu bună viață în lume, dar acum ești necăjit de faptele și portările lui Ionel.“

„Sum necăjit Sfînția t'a, și nu sciu, ce să mă mai fac cu dânsul, răspuse moș Stan. De aceea am venit la Sfînția t'a, să mi dai o învățătură.“

„Te învăț, și te povețuiesc bucuros, răspuse

pustnicul. Dar, să vezi, învățătura este lucru minunat, nu toți oamenii sciu, să-o prețuiescă, și să-o urmeze. Sunt mulți, cari sciu ce este bine, dar nu fac, și nu voiesc să facă ceea ce este bine. De aceea învățătura mea numai așa și va fi de folos, decă te vei fagaduși înainte a lui Dumnezeu, că vei face cu bucurie și cu gândul la Dumnezeu tot ceea ce și-voi dică eu.“

Oftă adânc moș Stan auzind acesta, și apoi îndreptându-și ochii cătră ceriu dică: am nădejde la Dumnezeu că voi face toate așa, precum mă vei învăța!

Dumnezeu să-ți ajute, îi-răspuse pustnicul, apoi începă a-i vorbi astfel:

„Nu potă Ionel vina, pentru că prădează averea, și duce o viață de risul și de batjocura lumii, precum nu porți nici tu vina pentru acesta. Tu și Ionel suferi pentru păcatele părinților voștri, și a-nume pentru un păcat mare al tatălui tău. Tu nu-ți vei fi mai aducând a minte, dar sătenii și toți cei ce l'au cunoscut pre tatăl tău sciu, că pre când erai tu încă mic după mórtea moșului tău, — tatăl tău a lacomit pre tare la averea rămasă după moșul tău, și cu marturii mincinoase și cu cărți de judecăți a înșelat pre unchiului tău la împărțieala averei. Dânsul s'a făcut stăpân preste totă averea rămasă de moșul tău nu-i lasat nimic. Tatăl tău a trăit, și s'a îmbuibat în averea câștigată pre nudrept, ér unchiului tău a trăit, și a murit în necăz și în săracie. După mórtea tatălui tău tu ai rămas în avere, ér cei doi veri ai tăi, pruncii unchiului tău a rămas în necăz și în săracie. Dumnezeu însă, carele nu părăsesce nici odată pre cei nedreptățiți, cari alérge la Dânsul, a întors altcum róta sorții, și pământul prădat de Ionel a ajuns, și ajunge tot în mână verilor tăi și nepoților unchiului tău. Tu vei fi supus de aci înainte la grele cercări; dar dacă vei avé răbdare, și în durerile și necăzurile tale vei suferi cu linisce sufletescă, și nu vei mania pe Dumnezeu în necăzurile și durerile tale, atunci șilele din urmă ale vieții tale vor fi șile de bucurie. Fiului tău, așa i-a fost lui data să să prăpădesca, dar tu nu vei muri, până când pruncul lui, Ghiță, nu va cresce mare, și nu va câștiga avere mult mai mare, decăt a fost aceea, pe carea o ați avut.“

Aici și-a sfârșit pustnicul vorbirea, ér moș Stan mulțemindu-i, i-sărută mâna, și plecă cătră casă, oftând și gândind la vorbele, pre cari i-le-a spus pustnicul.

Mergând pe drum moș Stan să lupta cu mari și grele gânduri. Un gând îi-spunea, cum tu om gazdă, și om cu trecere în lume și între oameni să ajungi sărac și de ris pentru păcatele altora. Acesta nu este dreptate. De aceea mai bine se sudui, și se blăstemi, că acum tot atăta. Alt gând înse i-dicea, să mulțemesci lui Dumnezeu, ca te-a îndreptat prin pustnicul la calea cea bună, să ai răbdare, să-le su-

feri tote, câte ți-vor fi scrise, ca să-le suferi; și vei vedea cu ochii, cum Dumneșeu va resplăti cu bine răbdarea ta.

Așa se lupta moș Stan cu gândurile, și când își aducea aminte, că preste o săptămână era să-i se vândă totă averea pentru datoriile fiului său, mai că se lasa răpit de gânduri rele, și i-venia să sudaie, și se blăsteme. Într'un târziu și-aduse înse aminte de cuvintele mumei sale, carea pre patul morții i-a fost dis, că în orice necăz ar fi, se-și pună totdeauna nădejdea la Dumneșeu, că Dumneșeu nu părăsesce, nici odată pre cei ce nădejduiesc întrînsul.

Și deci să hotari, ca se suferă tôte cu răbdare și ridicându-și ochii cătră Ceriu, dișe: „Dómne ajută-mi, și nu mă lasa. Fiă tote după voia ta!”

Din momentul acest'a moș Stan s'a făcut alt om. Era liniscit și mângaiat în inima sa, și pare ca sêmția, cum i-cresc puterile pentru o vieță cu totul nouă.

Nu trăiesce omul în lumea acéstă pentru avere, și averea este numai un mijloc pentru trăiu. Averea cea mai mare a omului este sufletul lui. De aceea ridicându-și de nou ochii cătră ceriu, dișe: „Dómne, fiă mie după cuvântul tău.”

Astfel ajunse moș Stan acasă liniscit și mângaiat în sufletul său.

Este greu să-te vezi din om cu stare și cu cinste în lume ajuns de odată, fără vina ta, sêrac și rămăs pe drumuri!

Dar moș Stan înțelesese taina acésta, și scia, ca astfel a fost voința lui Dumneșeu. Și ca om cu minte, cum era densusul, scia, ca omului nu-i este iertat nici odată a-se împotrivi voinței lui Dumneșeu. Totă nădejdea lui era, că va poté cresce bine pre nepotul său Ghiță.

Gândind astfel moș Stan accepta cu răbdare să-se întempe tôte așa, precum le va fi data, să se întempe tote așa, precum le va fi data, să se întempe.

La două săptămâni după acésta să vîndu în licitație casa și totă averea lui moș Stan pentru datoriile făcute de fiul său Ionel.

Atât casa, cât și averea lui moș Stan nu ajunsera în mâni streine, ci o cumpărara nepoții săi Marcu și Aureliu. Acestia amêndoi rămăseseră de tătâl lor sêraci și orfani; dar fiind ómeni téneri și cu minte bună, prin lucru și prin strédaniă să ridicaseră amêndoi, și ajunseră ómeni de frunte în sat.

Apoi amêndoi aveau încă o însușire bună, traiau adecă forte bine unul cu altul, să ajutau, să sfătuiau, și tôte le faceau, ca și doi frați îndreptați, seau, cum dișe cântecul românesc, traiau ca „doi ochi într'o lumină” și ca „doi brădi într'o tulpină.”

* * *

Pre când s'a vîndut averea lui moș Stan, Ionel era bolnav. În urma bêturii căduse în bolă de apă, și doctorii i-spusesera, că nu mai este mântuință, ér socia sa Marta, veđându-se ajunsă la atăta sêracie, întro diminéță și-a părăsit și bărbatul și pruncul, și s'a dus din sat, fără se spună cuiva ceva, și fără să scie cineva, că unde a plecat.

Astfel rămăse moș Stan cu fiul său bolnav și cu nepotul său Ghiță și fără avere și fără nici un ajutoriu în casă.

Din norocire înse Marcu, nepotul lui moș Stan, nu avea nici un prunc; ér soția acestuia, Ileana, carea era o femee cu frica lui Dumneșeu, iubia foarte mult pe Ghiță, și-și puse-n gând, ca se-l iea dênșă la sine pe Ghiță, să-l crească.

După ce s'a învoit la acésta și bărbatu-său, întro di merseră amêndoi la moș Stan, și-i spusera, că ce au plănit ei cu Ghiță, și i-l cerura, să li-l dea loru să-l crească, și după ce va fi mare, deca va fi cu portări bune, să-i lase totă averea.

Pe moș Stan îl-aflara ședênd pus pe gânduri lângă patul fiului său bolnav; și după ce detera binetie, Ileana i-dișe moșului, că dênșii voiesc să-l ajute, și deci i-cer să-le dea lor pre Ghiță, să-l crească, și să-l îngrijescă, până când va fi mare.

Auđind acésta bêtărânu, mulțemi nepoților sei pentru bună voință dar le dișe, că să-l ierte, că pe Ghiță nu li-l poté da. Ghiță este unica lui mângaiere ce o mai are în acéstă lume, și pe Ghița, până când l'-va ține Dumneșeu în vieță, nu-l pote lasa de lângă sine.

Auđênd acésta Ileana și Marcu, îi-dișera lui moș Stan, ca dacă la acésta nu să învoiesce, apoi cel puțin să-se învoiescă moș Stan, ca să locuiescă la olaltă, — și astfel printrênșii să fiă îngrijit și densusul și Ghiță, precum și Ionel, până când va mai avé și densusul dișe.

(Va urmá.)

D I V E R S E.

* *Pré Sfântia Sa*, părintele Episcop al Aradului Ioan Meșian, a călătorit la Sibiu spre a participa la ședințele reprezentanții fundațiunii fericitului întro amintire Emanoil Gozdu și la ședințele pré Venerabilului Consistoriu metropolitan.

* *Peregrinagiu la sfânta mânăstire Hodos-Bodrog*. Pentru sêrbătórea adormirii Maicii Domnului aflăm, că poporul nostru din multe comune a peregrinat la sfânta mânăstire Hodos-Bodrog, spre a satisface sêmțului său de pietate creștinescă în acest sfânt lăcaș.

* *Necrolog*. Aflăm cu durere, că unul din cei mai de frunte bărbați ai Bucovinii, baronul A l e c s a n -

dr. Vasileco, mareșal al Bucovinei și membru casei magnaților a încetat din viață în 20 August nou. Rămășițele pământesci ale defunctului au fost depuse spre odihnă eternă cu mare solemnitate. La înmormântare a funcționat Emin. Sa Înalt Presanț. Domn, Archiepisc. și Metropolit Dr. Silvestru Morariu Andreeviciu. Depunând o lacrimă de durere pre mormântul defunctului, îi dăcem: să-i fie țărina ușoară și memoria binecuvântată!

* *La institutul pedagogic-teologic din Arad* înscrierile elevilor pentru anul scolar 1893/4 se vor face în zilele: 1 și 2 Septembrie calendarul nou a. c. în orele dela 8—12 înainte de amăzi, ér în orele dela 3—6 după amăzi aceleași zile se vor ține esamenele de repetițiune cu elevii îndreptați la acestea; în ziua de 3 Septembrie n. se va celebra învocatea Duchului sfânt în biserica catedrală, și apoi se va face sfințirea apei în sala mare a seminariului diecesan. În 4 Septembrie se vor începe prelegerile.

* *Convocare.* Conform §. 3. din reg. pentru reuniuni și conferințe învățătorești, precum și în înțelesul concluderii luat în adunarea ultima ținută în comuna Cermeiu; se convoca adunarea reuniunii învățătorilor din despărțământul Boroșineu (Ienopolea) pe zilele 30—31 August v. séu 11—12 Septembrie n. în Boroșineu, înainte de amăzi la 8 ore, în localitatea îndatinată cu următoarea programă: 1. Chiemarea Duhului Sânt. 2. Deschiderea ședinței. 3. Autent. protocolului luat în ședința adunării reuniunii din Cermeiu. 4. Raportul cassariului. 5. Raportul bibliotecariului. 6. Raportul controlorului. 7. Raportul comisiunii pentru cenzurarea temelor lucrate din esercițele intuitive. 8. Constituirea biroului pe următorii period de 3 ani. 9. Ficsarea locului și timpului adunării procsime. 10. Incassarea taxelor curente și restante. 11. Incheierea adunării prin președinte. Boroșineu la 12—24 August 1893. Paul Dumă, președint. reun.

Concurs.

Pentru ocuparea definitivă a stațiunii de învățător și învățătoare la școala poporală din **Ianova**, inspectoratul Timișorii, se escrie concurs cu termin de **30 de zile dela prima publicare.**

Salarul anual al învățătorului: 1) bani gata 158 fl. v. a., 2) 50 chible de grâu; 3) 3 jughere de livadă, după cari alesul va suporta sarcinile; 4) 32 m. lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ; 5) pentru conferință 6 fl., ér pentru scripturistica 5 fl., 6) dela înmormântări 50 cr., 7) quartir liber cu grădină și estravilan.

Salarul învățătoarei la an face: 1) în bani gata 150 fl. v. a., 2) 50 chible de grâu; 3) 16 m. de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ; 4) pentru conferință 6 fl., pentru scripturistica 5 fl.; 5) pentru quartir relut de 30 fl. v. a.

Reflectanții au să-și substernă recursese ajustate cu testimoniu de calificațiune, limba magiară și atestat de conduită morală, prea on. oficiu protopresbiteral al Timișorii (Fabrik). Recurenții la postul de învățător au

să dovedescă aptitudinea de a conduce corul vocal. În fine concurenții au a se presenta în s. biserica de acolo, în vre-o duminică ori sârbătore, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parochial, ținută în Ianova la 6/18 August 1893.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresb. tractual Dr. TR. PUTICI, m. p. inspector de școle.

—□—

Pentru deplinirea stațiunii învățătorești dela școala confesională gr. or. din comuna **Ch. Apatéu**, protopopiatul Orăzii-mare, se escrie concurs cu termin de alegere pe **12/24 Septembrie a. c.**

Emolumintele sunt: 1. Quartir cu grădină de legumii prețuită în 30 fl., 2. În bani gata 60 fl., 3. Folosirea $\frac{1}{4}$ sesie de pământ prețuit 120 fl., 4. 10 cubule de grâu amestecat, și 5 de orz per 5 fl. laolaltă 75 fl., 5. Venitele cantoralii (mort mare 1 fl. mic 50 cr. dela cunnie 50 cr.) 30 fl., de tot 315 fl.

Competinții sunt avisați petițiunile lor ajustate conform prescrișelor Stat. org. și adresate comitetului parochial din Ch. Apatéu, a-le susterne subscrisului în Oradea-mare până în 10 22 Septembrie a. c. având recurenții în vre-o Duminică, ori sârbătore a-se presenta în Sânta Biserica din Ch. Apatéu, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop și insp. scol.

—□—

Pe stațiunea învățătorească dela școala gr. or. din comuna **Varviz**, inspectoratul Orăzii-mari, se escrie concurs, cu termin de alegere pe **8 20 Septembrie a. c.**

Emolumintele sunt: 1. Quartir liber cu grădină de legumi 20 fl., 2. Dela 72 numere de case à 1 fl., 72 fl. 3. Dela 72 numere de case câte una mesura bucate prețuit în 90 fl., 4. Dela 47 baeți decbligăți la școala de toate zilele, și cea de repetițiune à 50 cr. 23 fl. 50 cr., 5. 3 jugere pământ arătoriu și 5 jugere pașune 25 fl., 6. Zile de lucru cu plugul 20 per 1 fl. 20 cr., ér cu mânil 52 per 20 cr., 37 fl. 60 fl., 7. 3 Orgii de lemne 15 fl., 8. Venitul cântoral 25 fl. de tot 308 fl. 10 cr.

Recursese ajustate conform Stat. org. și adresate comitetului parochial din Varviz, sunt a se trimite subsemnatului în Oradea-mare până 5/17 Septembrie, ér recurenții au a-se presenta până la alegere în sânta biserica din pomenita comuna, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop și insp. scol.

—□—

Pentru ocuparea postului de învățătoare la școala conf. gr. or. rom. din **B-Comloș** tractul B-Comloșul — cu termin de alegere **30 de zile dela prima publicare.**

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a., cortel liber cu 2 chillii, culină, cameră și grajd; precum și jumetate de grădină întravilană și 3 orgii de paie.

Dela reflectante se pretinde, că recursul provădūt cu următoarele documente: a) atestat de botez, b) testimoniu preparandial, de calificațiune și limba maghiară,

c) atestat despre serviciul de până acum; se le substernă Pré On. Domnu inspector școlar Paul Miulescu în Nagy B.-Kömös.

B.-Comloș, din ședința comitetului parochial gr. or. rom. din B.-Comloș, ținută la 6 August 1893.

Iuliu Vuia, m. p. *Iulian Stanescu, m. p.*
notariu. preside.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopresbiter și inspector școlar.

—□—
Prin această se escrie concurs pe vacanta stațiune învățătorescă din **Paiusieni** cu termin de alegere pe **5 Septemvre a. c.** până când recurenții și vor substerne recursele sale pe calea P. On. oficiu inspectoral din Buteni și se vor presenta în vre-o Dumineca în biserica din loc ca să se facă cunoscuți poporului.

Venitele acestei stațiuni sunt:

a) în bani gata 100 fl., b) 13 sinice bucate 84 fl. 50 cr., c) curatoratul, conferințele și scripturistica 32 fl., d) 2 sinici fasole 12 fl., e) 5 stângeni de lemne, afară de a scolei 35 fl., f) venitele cantonale 12 fl. Suma 275 fl. 50 cr., afară de aceste cuartir bun și grădină mare de legume.

Paiusieni, la 6 August 1893.

Comitetul parochial.

Cu scirea mea: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresbiter, inspect. cerc. de școle.

—□—
Pre basa decisului venerabilului consistoriu de sub Nr. 580/1893. se deschide concurs pentru ocuparea postului învățătoresc dela școla I-a din comuna **Cenadulunguresc**, cu termin de alegere pe **29 Aug. v. a. c.** până când se vor primi și recursele.

Emoluminte: 1. Cuartir corespunzător cu grădină binecultivată; 2. Bani gata 300 fl. 3. Pământ arătoriu 4 jugere catastrale de prima calitate în preț de 100 fl. 4. 3 orgii de lemne de foc în natură, eventual 24 fl. 5. Pentru conferințele învățătoresci 18 fl. 6. Paușal de scris 5 fl. — Ștole cantonale: a) dela înmormântări cu hora mortului 1 fl. fără acesta 40 cr., b) dela părastas 50 cr., c) dela cununii 40 cr.

Recursele pentru acest post — adresate comitetului parochial — fiind ajustate conform prescrișelor stat. organic, au a-să substerne Preonoratului Domn Moise Bocșan, protopresbiter și inspector de școle în Arad.

Să mai poșteșce dela recurenți ca până la alegere să se prezenteze în s-ta biserică pentru a-și arêta desteritatea în rituale.

Cenadulunguresc, în 12/24. Iuliu 1893.

Comitetul parochial.

Conțeles cu: MOISE BOCȘAN, m. p. protoereu inspector școl. cerc.

—□—
Pentru deplinirea stațiunii învățătoresci din comuna **Nădab**, se escrie concurs cu terminul de alegere pe **29 August st. v. c.**

Emolumintele sunt: 1. Bani gata 250 fl. 2. 6 jugere de pământ arătoriu 16800 stângeni □ computat în calcul de mijloc 50 fl., 3. 6 stângeni de lemne din care să va încădi și școla de învățământ. 4. Pentru conferințe 10 fl., 5. Încălditul și curățirea școlei 10 fl., 6. Scripturistica 10 fl., 7. Deia înmormântari 50 cr., 8. Pășunări pentru două capete de vite grătuit; 9. Cuartir cu toate apartinențele.

Dela recurenți se pretinde ca să producă testimoniu de calificațiune învățătorescă (și din limba magiară), să observă însă că alesul numai după un an de probă va fi recomandat ven. consistoriu spre întărire.

Încât nu se vor presenta recurenți cu calificațiune recerută se vor admite la candidare și preparanți absoluți.

Recurenții au a-și trimite recursul adresat comitetului parochial mult Onoratului Domn administrator protopopesc Iosif Beșan, paroch în Giula (B.-Gyula) până în 25 August.

Doritorii a ocupa această stațiune sunt poștiți a-să presenta în biserica de aici în cutare Duminecă ori sêrbătore spre a-și arêta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parochial gr. or. rom. din Nădab, ținută în 25 Iulie 1893.

Georgiu Crainic, m. p. *Demetriu Muscanu, m. p.*
pres. com. par. not. com. par.

În conțelegere cu mine: IOSIF BEȘAN, m. p. inspector școlar.

—□—
Pentru ocuparea definitivă a postului de învățător la școla ort. rom. din **Chișoda**, se escrie concurs cu termin de alegere pe **22 August (3 Sept.) c.**

Emolumentele anuale sunt: 1. Bani gata 120 fl.; 2. Pentru conferință și scripturistica 10 fl.; 3. 30 meți de grâu; 4. 7 orgii de lemne din cari are a să încăldi și sala de învățământ; 5. 4 iughere pământ arător având alesul a suporta sarcinile legate de el; 6. cortel liber cu 2 chilio, cămară, tindă și grădină; 7. dela înmormântări unde va fi chemat 50 cr. v. a.

Recursele ajustate cu documentele prescise sunt a-se adresa oficiului protopresbiteral în Timișóra (Fabrik). În lipsă de recurenți deplin calificați, se vor admite la candidare și preparanți absoluți, a căror întărire definitivă va urma însă numai după un an de pracsă, și după producerea testimonului de calificațiune. Reflectanții au a-să presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în s. biserică de acolo, spre a-și arêta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parochial ținută în Chișoda, la 29 Iunie v. 1893.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresb.: Dr. TR. PUTICI, m. p. inspector de școle.

—□—
Cu termin de alegere pe **29 August (10 Sept.) a. c.** se escrie concurs pentru stațiunea de învățătoare la școla de fetițe ort. rom. din **Izvin**.

Emolumentele anuale sunt: 1. Bani gata 150 fl. v. a.; 2. ca paușal și pentru conferința învățătorescă 8 fl.; 3. 27 chible grâu și 20 chible cucuruz în natură; 4. 2 iughere pământ și un estravilan de 1/4 jugher; 5. 16 metri de lemne, din cari să va încăldi și sala de învățământ; 6. cortel liber și grădină.

Recursele instruate cu documentele de calificațiune sunt a să adresa oficiului protopresbiteral din Timișóra (Fabrik). Reflectantele au a să presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în s. biserică de acolo, spre a-și arêta desteritatea în cantul bisericesc.

Din ședința comitetului parochial ținută în Izvin, la 24 Mai v. 1893.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresb.: Dr. TR. PUTICI, m. p. inspector de școle.

—□—

Să escrie concurs pe postul de învățător la școala de fete clasa a II-a **Toracul-mare**, comitatul Torontal, inspectoratul Banat-Comloș, cu termin de alegere pe **29 August v. a. c.**

Emolumintele anuale sunt: 1. Salariu 300 fl. v. a. 2. Pentru conferințe 15 fl. 3. Pentru scripturistică 5 fl. 4. Cortel liber și grădina de legumi. 5. Pentru încălzirea salei de învățământ, se va îngriji comuna bisericească.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt avisate a-și substerne recursurile instruite conform „Stat. org.” Pré On. D. protopresbiter și inspector școlar Paul Miulescu, în Nagy-Komlós, Torontál-megye, până la terminul sus pus, și după posibilitatea a se presenta înainte de alegere în comună.

Dat din ședința comit. par. ținută la 25 Iuliu v. 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: Pré On. D. PAUL MIULESCU, protopresbiter.

—□—

Pentru vacanta stațiune învățătorescă din **Chertișiu**, prin acesta se deschide concurs cu termin de alegere la **22 Aug. st. v.** până când recurenții vor avea a-se presenta vre-odată la biserică și-și vor substerne recursurile sale provădute cu testimoniu de examen de calificațiune — pe calea Prea On. oficiu inspectoral din Buteni (Butyin).

Venitele încopciate cu această stațiune sunt: a) Salariu în bani 150 fl.; b) 12 cubule de bucate à 6 fl.: 72 fl.; c) 5 stângeni de lemne, anume pentru învățătoriu: 30 fl.; d) Pentru conferință 5 fl.; e) Venituri cantonale 15 fl.; f) Două cară de fân 20 fl.; g) 4 jugere pământ arătoriu à 7 fl.: 28 fl.; laolaltă 320 fl.; peste aceste quartir liber cu grădina spațioasă.

Chertișiu, la 20 Iulie 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: CONSTANTIN GURBAN, m. p. protopresbiter înșpect. școl.

—□—

În urmarea ordinațiunei venerabilului consistoriu gr. or. Oradan de datul 4/16 Iuliu, Nr. 621/120B. 1893, lângă preotul **Michail Mangra**, din comuna **S.-Săldăbagiu**, devenit la neputințe, sistemându-se post de capelan și devenind vacant pentru îndeplinirea acestuia se escrie concurs pe lângă jumătate din toate beneficiile parochiale, care fac 632 fl. v. a. estimate de comitetul parochial și aprobate și din patea sinodului parochial de acolo.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan sunt avisați a-și substerne recursurile până la 4/16 Sept. scrisurii protopresbiter, ér în **5/12 Septembrie** se va ținea alegerea, având a dovedi, că au calificațiune pentru parochie de a doua clasă și totodată până la ziua alegerii a-se presenta la s. biserică pentru a-și arăta desteritatea în celea rituale.

Dat în S.-Săldăbagiu, 20 Iulie 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: ELIA MOGA, m. p. protopresbiter Beiușului.

—□—

Conform ordinațiunei venerabilului consistoriu gr. or. Oradan de datul 14/26 Iunie, Nr. 665/140B. 1893, se escrie concurs pentru îndeplinirea definitivă a parochiei **Ds. Forreu** cu filia **Prisaca**, pe lângă următoarele dotațiuni:

1. Folosirea casei parochiale cu grădina în preț de 40 fl.; 2. Pământul parochial de 10 cubule prețuit 80 fl.; 3. Câte una ăiuă de lucru dela 230 de numere per 30 cr.: 69 fl.; 4. Birul preoțesc câte o măsură de curuz sfărmat dela totă casa prețuit în 230 fl.; 5. Folosirea cimiteriului 10 fl.; 6. Stolele preoțești după calculul de mijloc 60 fl. — Suma venitelor 489 fl.

Doritorii de a ocupa această parochia de clasa a III-a sunt avisați a-și trãmite recursurile adresate comitetului parochial protopresbiterului tractual în Robogány, până la 28 August v. c. ăra în **29 August v. c.** se va ținea alegerea poftindu-se recurenții a se presenta până la ziua alegerii la s. biserică pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale. — Răbăgani, 18/30. Iulie 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: ELIA MOGA, m. p. protopresbiterul Beiușului.

—□—

Să escrie concurs pentru parochia din **Tăgădău**, de a III-a clasă în protopresbiteratul Beliu cu termin de alegere **5/17 Sept. c.**

Dotațiunea parochială este: 1. Birul preoțesc dela 120 căși câte 1/2 măsură de bucate; 2. veniturile stolarie dela 120 căși; 3. pământul parochial de 25 cubule; 4. păscălu de 12 holde catastrale; 5. 25 de ăile de plug; 6. 75 de ăile de lucru cu mâna, pentru locuința alegăndului preot se va îngriji comuna bisericească.

Aspiranții la această parochia au se-și substernă suplicile ajustate cu documentele prescise la subsemnatul protopresbiter în Ucuriș (Ökrös) până în 31 Aug. v. c. și cu observarea §. 18 din regulamentul pentru parochii, se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a celebra și a cuvânta.

Ucuriș, 24 Iulie 1893.

Pentru comitetul parochial:

Petru Suciu, m. p.

protopresbiter.

—□—

Pentru deplinirea postului învățătoresc dela clasa inferioară din **Halmagiu**, devenită vacantă, prin pensionarea fostului învățătoriu **Ioan Costina**, se escrie concurs cu termin de alegere pe **8 Septembrie v. c.**

Emolumintele anuale sunt: a) Salariu învățătoresc 325 fl.; b) pentru lemne 40 fl, din care va avea a încălzi și școala; c) pentru cantorat din cassa biserici 40 fl.; d) alte venituri cantonale stolare 40 fl, de tot 425 fl.; e) quartir corespunđătoriu și grădina de legumi.

Doritorii de a ocupa acest post au a produce: testimoniu că au absolvat cel puțin 4 clase gimnasiale, testimoniu de calificațiune cu calcul distins, atestat din limba magiară și atestat că e de religione a ort. română.

Recursurile astfel instruate, și adresate comitetului parochial, au a se trimite inspectorului școlar **Ioan Groza**, până la 5 Septembrie v. c. în **Halmagiu**.

Competenții au a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sfânta biserică din **Halmagiu** spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, cei cu calificațiune pentru conducerea corului vor fi preferiți.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN GROZA, m. p. protopresbiter școlar.

—□—